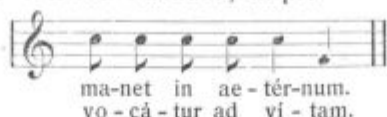
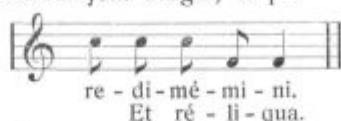

V obče velja isto pravilo, kakor doslej, da se namreč na zadnjem zlogu pred piko pade v kvinti navzdol; n. pr.

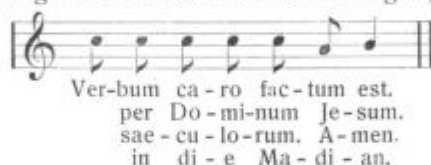

Ako je pa zadnji poudarek pred piko na tretpredzadnjem zlogu, se pade v kvinti že na predzadnjem zlogu; n. pr.

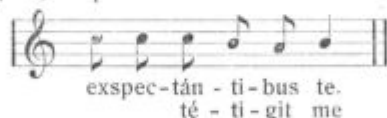

Tudi tu se je treba varovati iste napake, kakor sem jo zgoraj omenil pri besedi „benedicere“, da se namreč tretpredzadnji zlog preveč ne zategne na škodo predzadnjega.

Ako je pa zadnja beseda pred piko enozložna ali taka hebrejska beseda, ki se ne sklanja (semkaj je šteti tudi besedo „Jesus“, čeprav se sklanja), tedaj se pade na predzadnjem zlogu za malo terco navzdol, a na zadnjem zlogu se gre za veliko sekundo navzgor; n. pr.

Ako je pa zadnja beseda pred piko enozložna, predzadnja pa tri — ali večzložna s poudarkom na tretpredzadnjem zlogu, tedaj se privzame še vmesna sekunda „h“; n. pr.

Nekaj novega je za nas fleksa, ki se napravi sredi stavka pri kaki vejici, ali nadpičju. Ako je stavek zelo kratek, se fleksa opusti; ako je pa stavek zelo dolg, se fleksa napravi lahko večkrat. Izrazi se na ta način, da se na zadnjem zlogu pred dotično vejico ali nadpičjem pade za malo sekundo navzdol; n. pr.

Ako je pa zadnja beseda pred dotično vejico enozložna ali hebrejska, ima fleksa to obliko:

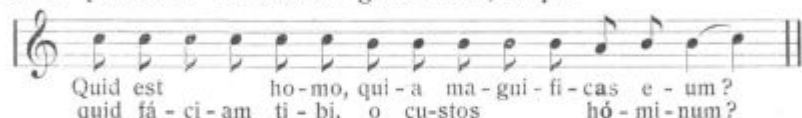

Ako je zadnja beseda pred ono vejico enozložna, predzadnja pa tri — ali večzložna s poudarkom na tretpredzadnjem zlogu, tedaj se — podobno kakor pri piki — vzame še srednji ton „h“; n. pr.

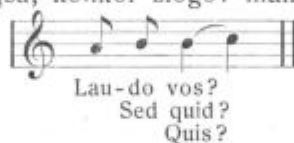

Pomniti pa je, da pred takim dvopičjem, za katerim pride kak direktni govor, n. pr. dixit:, scriptum est:, audite domus David: i. t. d. se ne sme rabiti fleksa, temveč se na istem tonu (tono recto) samo nekoliko zategne.

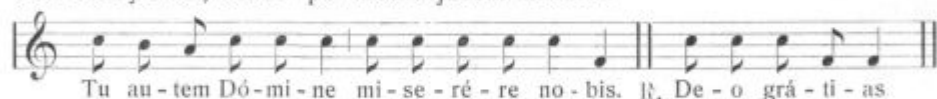
Tudi vprašanje se izrazi sedaj nekoliko drugače, kakor po medicjskem načinu. Pri zadnjem logičnem odstavku gremo namreč za pol tona navzdol in ostanemo na tem znižanem tonu do tretpredzadnjega zloga, na katerem gremo še za veliko sekundo nižje, na to pa se po sekundi in podatusu vrnemo na glavni ton; n. pr.

Ako ima cel vprašalni stavek manj kot štiri zloge, se oblika vprašanja za toliko not okrajša, kolikor zlogov manjka; n. pr.

Lekcije se navadno končujejo s „Tu autem Domine“, ki se poje tudi sedaj tako, kakor po medicjskem načinu:

Naj bi vendar enkrat za vselej izginila ona žal še vedno zelo razširjena napaka, da se na zlogu „au“ namesto „h“ poje „b“!

V oficiju za rajne in zadnje tri dni velikega tedna pa se lekcije končujejo brez tega sklepa. Po medicjskem načinu smo zadnji odstavek take lekcije na istem tonu („tono recto“) nekoliko zategnili. Sedaj pa se take lekcije skončujejo tako-le:

Ta sklepna kadenca se torej pričinja dva zloga pred zadnjim besednim poudarkom. Ako pa je pred zadnjim akcentom tri — ali večzložna

beseda z daktiličnim poudarkom na tretpredzadnjem zlogu, tedaj se pričinja sklepna kadenca na onem predzadnjem poudarku; n. pr.

Na enak način, kakor te sklepne kadence, se pojó sedaj tudi verzikelni zadnje tri dni velikega tedna in v oficiju za rajne. Na gorenji način se konča lekcija tudi tedaj, ko stoji ob koncu lekcije vprašanje.

Tudi profecije se pojó in končujejo tako, kakor ravno kar omenjene lekcije. Le četrta profecija na veliko soboto, oziroma druga na binkoštno soboto, ki ima ob koncu dvopičje, na kar sledi Mozesov kantik, se konča „tono recto“. Isto velja o peti lekciji pri sv. maši o kvaternih sobotah.

Pravilno je tudi, da lektor poje celo profecijo in ne samo toliko časa, dokler jo celebrant na tihem bere.

To so glavna pravila o lekcijah in profecijah.

Končno naj tu dodam par praktičnih opazk.

Zelo važno je, da prične lektor v pravi legi, ne previsoko, a tudi ne prenizko, ker bi sicer ne mogel dobro izraziti spodnje kvinte. V obče je najprikladnejša lega na tonu „a“.

Marsikomu dela preglavico ona kvinta pred piko; včasih je slišati namesto kvinte kvarto ali kaj drugega. Takemu bi nasvetoval, naj si poišče kvinto od spodaj navzgor v dveh terciah. Kdor ima količkaj posluha, zna gotovo zapeti začetek pesmi „Hej Slovenci“. Ako si na tihem zapoje

pa ima pravilno kvinto, katero je prve tri tone te znane pesmi: Hej Sloven- potem lahko zapeti tudi od zgoraj navzdol. Na ta način si bo tudi zagotovil, da ne bo začel prenizko, ker si poišče najprej najnižji ton.

Peti je treba lekcijo enakomerno, ne da bi se lektor sedaj zaletel, sedaj zopet brez potrebe vlekel; le pred piko in vejico se od zadnjega akcenta dalje nekoliko zategne. Lektor naj se tudi vedno zaveda, da res recitativno poje, in ne samo bere, zato naj ohrani nekak slovesen ton in naj nikar preveč ne hiti.

Ne da se tajiti, da se lekcije marsikje pri nas prehitro pojó. Za vsako reč si je treba dati dovolj časa, tako tudi za lekcijo, ako jo hočemo peti pravilno in dostojno.

Govor o cerkveni glasbi.

(Govoril pri občnem zboru Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo 24. novembra 1914
društveni predsednik P. Hugolin Sattner.)

(Konec.)

Že v začetku govora sem rekel, da ima cerkvena glasba dvojen namen pred očmi, namreč čast božjo in spodbudo ljudstva. Ko bi zasledovali en sam namen, postali bi enostranski. Edini ozir na čast božjo bi nas privedel do glasbe, ki bi bila večini vernikov tuja, tuja zlasti ljudski duši,

Ko bi glasbo izvajal mnogoštevilni zbor in bi se peli umotvori prve vrste, bila bi božja služba veličastna. Toda ljudstvo bi te glasbe ne umelo, in smoter cerkvene glasbe bi se dosegel le na polovico. Isto velja o naših cerkvenih pesmih, ki so shranjene v muzeju in knjižnicah. Za historika in estetika so te pesmi umotvori prve vrste, ali ljudstvu so te pesmi tuje, ljudstvo ima dandanes povsem drugačno čustvovanje, nego v prošlih stoletjih; zategadelj te pesmi ne dosežejo več svojega namena.¹⁾

Kdor bi pa enostransko povdarjal le spodbudo ljudstva, bo istotako zašel na kriva pota. Ko bi se vrednost cerkvenih skladab merila le po tem, kako dopadajo ljudstvu, vrinilo bi se v svetišče božje edinole osebno čustvovanje, mehkužnost, podlost. Kar nič ne velja, je cerkve nevredno, četudi se nekateri spodbujajo. Tudi papirnate cvetlice in tiskane podobe najdejo ljudi, ki se nad njimi spodbujajo; kljub temu nimajo pravice v cerkvi in cerkev jih ne mara. Liturgija se ne more urediti po okusu in spodbudi poedinca. Sv. cerkev tirja za svetišče božje resnobno, častitljivo glasbo; skladbe brez vsebine, brez okusa, mehkužne, igrajoče skladbe, ki služijo bolj razvedrilu, nego spodbudi, niso za cerkev.²⁾

Često se tirja za cerkveno pesem tudi národnega duha. Nacijonalni moment v cerkveni glasbi je bil prejšnjim stoletjem neznan. Šele ko so se narodi prebudili k intenzivnejšemu narodnemu življenju, in je postala glasba vsled napredka v harmoničnem, kontrapunktičnem in inštrumentalnem oziru vedno bolj izrazita, pojavile so se difference med narodi tudi v muzikaličnem pogledu. Narodi v severnih, mrzlih krajih govore bolj resnoben jezik, dočim prebivalci južnih pokrajin čuvstvujejo bolj gorko. — Vsak govori svoj jezik, ampak čuvaj se pod pretvezo narodnosti pregrešiti še zoper častitljivost hiše božje, kar to bi bil hiperkult glasbenega nacijonalizma. Zato pripominja „*Motu proprio*“ prav izvrstno: „Glasba mora biti splošna, t. j. smejo se izraziti v cerkvenih kompozicijah raznih dežel one posebnosti, ki spadajo k posebni naravi kakega naroda; vendar se pa morajo splošnemu značaju cerkvene glasbe v toliko podrediti, da na tujega poslušalca ne napravijo neugodnega vtisa.“

Dandanes se govori tudi o moderní glasbi. Beseda „modern“ prihaja od „modo est“, zdaj je tako, nekdanj je bilo drugače. Nekdanj se je harmonija gibala v preprostih, diatoničnih akordih, danes se upa dalje, poslužuje se kromatike, ki je z diatoniko v istem razmerju, kakor barvana podoba k risbi s svinčnikom ali kredo. Nekdanj je bil merodajen septakord večinoma na peti stopinji, dandanes se uporablja tudi na drugih stopinjah in to v raznih legah, ker da glasbi čisto nov značaj, zlasti, če se eden ali drug glas še alterira. Nekdanj so se akordi razvrščevali le tako eden poleg drugega; dandanes prinaša kontrapunktika z raznimi pomočki skladbam življenje in novo lice. Nekdanj se je skladalo (morda se še) v tako

¹⁾ Glede naših starejših cerkvenih pesmi in njih praktične uporabe pri dandanašnjem bogoslužju gospodu predavatelju žal ne moremo popolnoma pritrditi.

(Op. ur.)

²⁾ Ravno ta stavek gospoda predavatelja govori posebno v prilog našim starejšim, povečini resnobnim in na koral se naslanjajočim pesmim.

(Op. ur.)

zvanem konvencionalnem štilu, ena skladba kakor druga, siromaštvo idej, pomanjkanje invencije, shojena pota; dandanes smo začeli hoditi nova pota, nastala je secesija tudi v glasbi. Leta 1911 je rekel v Inomostu vrhovni predsednik nemškega cecilijinega društva, profesor dr. Müller tele pomenljive besede: „Gospoda moja, javno moram priznati, da je cerkvena glasba zaostala, in da jo je svetna prekosila.“ — Žalibog, da je tako. Ako se tedaj trudimo za pravi napredek v cerkveni glasbi, delamo gotovo v smislu svete cerkve, ki je od svojega prvega začetka skrbno gojila vse umetnosti, zlasti cerkveno glasbo, in nikakor ne moremo trpeti, da bi nas kdo oviral v tem napredku. Kdor ovira naše umetnostno stremljenje, ta ni prijatelj, marveč sovražnik našega naroda. Modra, zmerna secesija prinaša umetnosti nove ideje, nova sredstva; ne zametuje, kar je bilo dobrega, marveč oživlja, izpopolnuje, olepšuje, kar je bilo že dosedaj lepega in dobrega. Vedno naprej, nikdar nazaj, to bodi naše geslo. Marljivo se učimo, in če že res kaj znamo, pojdemo še na tuje pogledat, kakor je izvrstno opomnil v C. Glasbeniku č. g. Pirc. Kar najdemo dobrega, prinesimo domov, kar ni za nas, pustimo ondi. Popolnoma se zapreti tujim vplivom je enostransko. Nikakor se pa ne smemo ozirati na one, ki so nasprotni vsakemu naprednemu stremljenju v cerkveni glasbi, in ki imajo romarske pesmi in litanijske refrene za višek slovenske pesmi. Naša normala je „Motu proprio“ pokojnega sv. Očeta in okrožnica prevzvišenega kneza in škofa ljubljanskega; nadzorovalna korporacija je škofijska komisija. Ker je ž njo osigurjena organizacija cerkvene glasbe, imamo najslajšo nado, da bo glasba zanaprej še bolj uspevala. V to pomози Bog na priprošnjo sv. Cecilije!

Vsem, ki se zanimajo, v prevdarek.

Glasba je umetnost, ki prevzema, napaja dušo in srce, da, še celó telo se ne more odtegniti njenemu vplivu. Menda ga tudi ni človeka, ki ne bi imel vsaj — da se tako izrazim — „poslušalčevega“ zanimanja za to „hčer nebes“. Drugim umetnostim in drugemu znanstvu se človek lahko izogne, toda muzika človeka laskavo spremlja od zibelke do groba, in še v nezasut grob done v slovo glasovi žalostinke. To bi bilo povsem še čisto lepo seveda. Toda ta prijazna vsiljivost muzike ima kaj kočljive posledice: Hoče o njej vsakdo govoriti, razsojati, če je potem v njej izobražen ali ne, ali: rad bi bil vsakdo izobražen, razsoja kot izobražen, četudi ni. Medtem ko se v drugih strokah, ki so nam znane samo po praktični uporabi, n. pr. elektrika etc., tako radi zaneseno na avtoriteto, hoče biti v glasbi vsak svoja avtoriteta, čeprav se njegovo umevanje in sodba v tej stvari plazi prav po „lajških“ nižinah, in se ne dvigne času primerno v višine sedanje glasbene umetnosti.

Doživeli smo, da je morala iti Bogu dostojna pesem že ob svojem rojstvu prav trnjevo pot, preden je dospela v svoje lastno domovje — v hišo božjo. Početki cecilianizma! „Bog jim grehe oprostí“, vsem tistim,

ki so nam „nagajali“, pa premagali smo jih vendar! In sedaj se cerkvena pesem povzdiguje v sinje višave, postaja veličastna, božja, solncu enako nas hoče ogrevati k ljubezni božji, in zopet hoče te nebeške melodije razdreti prav človeška, nerodna in nepravilna disonanca: „Ne razumemo“. „Ljudje božji, če ne razumete, učite se, da boste razumeli“, je naš prav logičen odgovor. „Med učenjem pa se zanašajte na avtoriteto svojih učiteljev“, ravno tako logično. To bodi rečeno posebno poklicanim faktorjem.

„Moderna glasba je import, ni slovenska“, tako se sliši, „torej proč z njo“. Dobro: elektrika in nje vporaba, vse iznajdbe na polju mehanike in kemije so import, torej Slovenci proč z njimi! Kje pa ostane potem tisto načelo, ki ti ga narekuje zdrava pamet, da je umetnost in veda mednarodna? Nadalje! Kava je import, od Turkov (hu, strašno!) smo se jo naučili srkati, torej proč z njo! Ne vem, na kakšno „struno“ zadeneš v tem pri svoji ženki.

„Moderna glasba ne odgovarja duhu našega ljudstva.“ Odgovor: Čim težja je skladba, tem težje jo razumemo, tem več pouka je treba za njeno razumevanje. Naše navadno ljudstvo razumeva pesmi ki so zložene v nekakem naravnem kontrapunktu, takoj, ko jih prvič sliši, težje pesmi posluša 3, 4 krat in že jih ohrani, težke in zelo težke pesmi razumeva šele, ko je njega posluh po drugih težjih pesmih vtoliko izobražen, da sprejema tudi „umetne“ zvoke. Pa ljudstvo ti je zato hvaležno. „Ta pesem je bila pa težka, ampak lepa je,“ tako priznanje slišiš. Da, zanimanje je tako veliko, da se še „trdi“ Kraševc ne more premagati, da se ne bi na kor ozrl, če se kaka „moderna“ poje. Če ljudstvo ne bi imelo smisla za „moderno“, potem menda tudi pevci in pevke ne, ker ti so tudi „ljudstvo“. Duha in srce pa ima vsaj nekoliko izvežban pevski zbor tudi na deželi popolnoma pri proučevanju kake težke pesmi. Kako zanimanje, navdušenje se opazuje! Pridejo v dežju, gromu in blisku, viharju in toči k vajam; zakaj? Za „nerazumljivo“ moderno! Gospodje, ali znamo kaj dušeslovja? Iz tega sledi: Učimo se, in poučujmo druge. Ne vrzite sicer vse „stare“ pesmi iz repertoarja, ampak pojte jih, učite se težjo za težjo tudi novih pesmij, Bog in ljudje vam bodo hvaležni. Kot praznični angel splava nad ljudmi na kak lep praznik nova, umetna pesem, jih dvigne iz vsakdanjosti, ter „nosi njih prošnje pred božji prestol.“

Nemci imajo tudi svoje „Riharje“ (Aiblinger, Zangl, i. dr.) in vendar jim ne pade v glavo se „z vsemi štirimi“ braniti napredku. Goller, Griesbacher, Mitterer i. dr. uživajo pri njih zasluženno slavo. Ponosno lahko rečemo, da so naši sedanji prvoboritelji na polju cerkvene glasbe, prečastiti gospodje P. Hug. Sattner, dr. Fr. Kimovec in Stanko Premrl čisto enaki imenovanim nemškimi slavljenjem, da smelo trdim, da jih naši v melodiji in originaliteti še prekašajo.¹⁾ Pri Nemcih bi naši imenovani skladatelji uživali popolno priznanje, dobili nagrado za nagrado, nevoščljivi bi nam bili Nemci za nje; v svoji domovini pa vidimo — hvala Bogu, da ne povsod —, da se morajo takorekoč boriti za priznanje. Kolikor mi

¹⁾ Ta beseda je pač izrečena v hiperboličnem zmislu, čisto dobesedno vzeta se nam zdi nekoliko drzna. (Op. ur.)

je znano, se je ista godila našemu velezaslužnemu mojstru in reformatorju cerkvene glasbe, gospodu Ant. Foersterju, in drugim zaslužnim možem v tej stroki. Ali smo mi Slovenci res tako nesrečno ustvarjeni, da spoznamo vrednost svojih mož šele čez 20, 30 let?

Bodimo jim hvaležni! Rabimo domače blago, saj ga imamo lepega v obilici, in skrbimo celo za njegov „export“, da sega slava naših slovenskih mož tudi v tujino! In vsi, ki ste poklicani delovati v božji glasbi: razširjajte luč, ki prežene temo nevednosti, ali pa celo „malae voluntatis“ po naši domovini. Skrbite, da se ne bo mašilo grlo ljudstvu, ki se hoče, kolikor mogoče, že na tej zemlji povzpeti do pravih nebeških slavospevov.

Franc Pirc C. M.

Organistovske zadeve.

a) Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani.

Nov ustanovni član društva je postal preč. gosp. Mihael Saje, knezoškofijski duhovni svetnik na Skaručini, ki je lani poslani svoti dodal še 90 K. Redne letne prispevke so poslali še p. t. gg. podporni člani: Franc Rajčević, župnik, Lučine (2 K), dr. Ivan Janežič, sem. profesor, Ljubljana (5 K), Josip Potokar, župnik, Tržič (3 K), Alojzij Kralj, kurat, Goče (4 K za 1914 in 1915), Matija Mrak, dekan, Stara Loka (4 K), Ivan Vodopivec, ekspozit, Vrhpolje pri Moravčah (2 K). Za prispevke se društvo najiskrenejše zahvaljuje; Bog pa vsem p. t. gospodom najobilneje povrni!

b) Organisti v vojni službi.

Število v vojni službi se nahajajočih organistov ljubljanske škofije je naraslo že čez štirideset. Iz ruskega ujetništva se je začetkom marca oglasil bivši organistovski kandidat (tretjeletnik ljubljanske orglarske šole) Anton Tramte. Na dopisnici, pisani 19. januarja in došli iz Moskve, sporoča uredniku „Cerkv. Glasb.“, da se kljub mrazu še dobro počuti ter pozdravlja stolni pevski zbor in učence orglarske šole. — Z južnega bojišča je pisal g. Anton Lavrič zanimivo pismo, ki ga objavimo v prihodnji številki.

Pregled cerkvenoglasbenih listov.

Sv. Cecilija. 1915. 2. štv. prinaša sledeče spise: Cerkvene pjesme o. Nikole Krajačevića (Janko Barlé); Tradicionalna psalmodija¹⁾ (Fran Ferjančič); † Mihael Haller (Janko Barlé); Naši dopisi (Spljet, Sv. Križ kod Kastva, Lupoglav, Trsat, Krupina, Spljet); Glasbena literatura; Razne vesli iz Hrvatskega, Slovenskega, Češkega itd.; Oficij na veliku srijedu, četvrtak i petak poslije podne po starom zagrebačkom obredu; Uskrnuće po starom zagrebačkom obredu (Janko Barlé); Svetotajstvene pjesme (Dr. Ivan Ev. Šarić); Društveni dobročinci. Glasbena priloga: Pesem „Pjevaj hvale, Magdaleno!“ (harm. Vinko Žganec), Svetotajstveni uzdasi (Rudolf Taclik), Ave, Jesu! (Rudolf Taclik), Moj Isuse (Vinko Žganec) in „O Jezici, hvale dajte!“ (Harm. Fr. Dugan). — Sv. Cecilija izhaja vsaka dva meseca in stane na leto 5 K, za dijake 3 K.

Cyрил. 1915. 1. štv. Vsebina: Predgovor k letniku XLI.; Pesem k Gospe Mariji iz XV. stol. (P. J. Jaroš); Pedagogiški pregled pevske literature (Doubravka Branbergerova — Černočová); „Narodil se . . .“ (Dr. Alois Kolisek); Franusov kancional (Dr. D. Orel); Podlistek. Pesem iz preteklih dob (D. O.); Delovanje Cirilskega društva; Razne reči; Glasbena književnost. — Cyrill izhaja po desetkrat na leto in stane 5 K.

¹⁾ Izvrstna razprava, ki jo je prinašal naš „Cerkveni Glasbenik“ v lanskem letniku, izhaja sedaj, prestavljena v hrvatski jezik, v zagrebški „Sv. Ceciliji“. Bravo!

(Cyrill) št. 2. Vabilo k rednemu občnemu zboru Cirilske Jednote; † Michael Haller; Pedagogiški pregled pevske literature; O vaticanski psalmodiji (Karel Boček); Ked' som maširoval . . . (Dr. Alois Kolisek); Franusov Kancional (Dr. D. Orel); Directorium chori; Delovanje cirilsko; Razne reči; Književnost. Glasbena priloga prinaša Rud. pl. Prochazkovo skladbo „Sněti s kříže“ za mezzosopran, gosli, čelo in orgle (klavir).

Musica divina. 1915. 1. št. Vsebina: Razvoj koralne maše (Dr. M. Sigi); Vojska in cerkveno ljudsko peje (Matija Heumann); Anton Brucknerjeva cerkvenoglasbena dela (Maks Auer); Orglarstvo in vojska (Vincenc Goller); Odredba c. kr. nižjeavstrijskega dež. šol: sveta; Eksploziji na višji cerkvenoglasbeni šoli v Rimu; Pozabljeni dunajski glasbeni teoretik Jožef Leimegger (Prof. dr. Konst. Vidmar); Glasbene ljudske knjižnice v vojskem času (dr. Pavel Marsop); Književna in druga poročila, itd. itd.

(Musica divina) št. 2. Dr. Adam Hefter — knezoškof krški; Gregoriansko petje (Prof. dr. Maks Graf); † Mihael Haller (dr. Karol Weinmann); Maks Springerjeva božična maša in gospod dr. Viljem Widmann (Maks Springer); Cerkveno ljudsko petje in šola; Direktorij (dr. A. Weißenböck); Lohengrin v čistem uglasenju (Jos. W. pl. Wöss); Iz bogoslovnega semenišča v Karlsburgu na Sedmograškem; Književna in druga poročila; Dopisi; itd.

Anzeigblatt für Kirchenmusik, Orgelbau und Glockenkunde. 1915. 2. št. Vsebina: Maks Springerjeva božična maša (L. Janz); Kako pridemo do cerkvenega ljudskega petja? (M. H.); Pojasnilo k dr. H. Bäuerlejevemu mašnemu repertorju (M. H.); Mašni repertorij iz kataloga Cec. društva, sestavljen in pojasnjen od dr. M. Bäuerleja; Koralna ura (M. H.); v tem članku prinaša urednik P. Mihael Horn med drugim jako zanimivo pismo g. ravnatelja Antona Foersterja o kvilizmi;¹⁾ Poročila o novih orglah; K vprašanju generalnega crescendo v orglah (R. Helm); Cerkvenoglasbeni programi in društvena poročila iz raznih krajev — med temi se nahaja tudi poročilo o občnem zboru Cec. društva za ljubljansko škofijo 25. novembra 1914 —; Razne vesti; Glasbene novosti. — Anzeigblatt izhaja mesečno in velja na leto 1 K 50 vin. Uredništvo in upravnništvo je v Gradcu, Schönauergürtel 41.

Der Kirchenchor. Splošno razumljiv list za katoliško cerkveno glasbo. 1915. 1. in 2. številka. Izhaja mesečno in velja na leto 1 K 60 vin. Urejuje dr. W. Widmann, stolni kapelnik v Eichstättu, znan po svojih skrajno strogih, semtertje malo pretiranih a vedno jedernatih in duhovitih kritikah. List izdaja knjigarna J. N. Teutsch v Brengenzu.

Razne reči.

△ Društvo avstrijskih orglarskih mojstrov se je obrnilo na prečastite konzistorije s posebnim pozivom, v katerem povdarja, da je orglarstvo vsled vojskinih razmer močno prizadeto. Naročil na nova dela primanjkuje. V tem oziru se avstrijski izdelovalci orgel priporočajo čč cerkvenim predstojništvom za naročila novih orgel ali vsaj za event. popravila.

† Mihael Haller. 4. januarja t. l. je po kratki bolezni preminul v Regensburgu kanonik Mihael Haller, kot cerkveni skladatelj znan po vsem svetu. Rojen je bil l. 1840 v Neusaatu na Bavarskem, študiral gimnazijo pri benediktincih v Metten, kjer je na njegovo glasbeno vzgojo zelo vplival poznejši opat P. Utto Lang. Bogoslovje je študiral v Regensburgu. Tam je na Hallerja zopet močno vplival stolni kapelnik Schrems, ki je začel z Mettenleiterjem in dr. Wittom izvajati staroklasične cerkvene skladbe. 1864 je Haller postal mašnik ter bil kot v prvi službi nastavljen za prefekta regensburške stolne prebende. 1866 je sledil † Wesselacku kot nadzornik deškega pevskega zavoda in kapelnik pri „stari kapeli“. 1899 je bil imenovan kanonikom pri ravno isti cerkvi. Lansko leto je obhajal svojo zlato mašo. — Kot glasbenik si je pridobil zaslug kot kapelnik, katero službo je opravljal do l. 1899, kot

¹⁾ Prihodnjč kaj več o tem. Ur.

učitelj na cerkvenoglas. šoli v Regensburgu, kot referent splošnega Cec. društva, kot glasbeni pisatelj (Nauk o strogi kompoziciji in Vade mecum za pevski pouk, ter izvrstni članki v „Kirchenmusikalische Jahrbücher“); najbolj pa seveda s svojimi nesmrtnimi skladbami. Kdo ne pozna njegovih plemenito in kremito pisanih latinskih maš, od tri — do osmeroglasnih, njegovih iskrenih Marijinih pesmi in številnih motetov? Najbolj znana njegova latinska maša „Missa tertia“ je doživela že 39. izdajo. Haller je zlagal dosledno v strogem cerkvenem slogu, ki temelji na koraflu in staroklasični polifoniji. On je nekak nemški Palestrina, obenem pa tudi zadnji veliki zastopnik stroge cecilijanske smeri. R. I. P.

△ Nesreča na papežki cerkvenoglasbeni šoli v Rimu. Na dan sv. Cecilije 1914 okoli 9. zvečer je se v šolskih prostorih rimske papeške cerkvenoglasbene šole vsled odprtega plina dogodila strašna eksplozija, ki je prizadela šoli do 15.000 lir škode. Sreča v nesreči je bila le ta, da so se gojenci ob času eksplozije nahajali v kapeji pri večerni molitvi. Sv. Oče Benedikt XV. je zavodu takoj ponudil drugo stanovanje: staro palačo del Vicariato (Via della Scrofa 70), kjer se že dalj časa vrši redni pouk.

△ Italijanski cerkvenoglasbeni list „Rassegna Gregoriana“ je radi neugodnih vojnih časov prenehal izhajati.

Oglasnik.

- Fran Ferjančič: **Litanije svetega Jožefa**. Za mešani, oziroma tudi eno-, dvo- ali tiglasi zbor. V Ljubljani 1915. Založila Katoliška Bukvarna. Cena 30 vinarjev. Litanije v čast sv. Jožefu, ki se — kolikor mi znano — dosedaj pri nas še niso pele, so dobile v ravnokar imenovani skladbi dostojno, povsem primerno in praktično glasbeno obliko. Vsled svoje preprostosti v melodičnem in harmoničnem izviru so kar naravnost namenjene za ljudsko petje. Naj bi se le res v mnogih cerkvah naše domovine lepo prepevale in povspeševale češčenje sv. Jožefa!
- Karlo Adamič: **Dva preludija** za orgle ali harmonij. Založila „Česká Hudba“ v Kutni Hori. Cena 70 vinarjev. — G. Adamič marljivo sodeluje pri raznih glasbenih listih. Naš „Cerkveni Glasbenik“ je objavil iz njegovega peresa že marsikako lepo skladbo, istotako hrvatska „Sv. Cecilija“. V zadnjem času je „Česká Hudba“ objavila dva njegova preludija, od katerih nam zlasti prvi daljši v F-duru po obliki in vsebini zelo ugaja. Skladbi priporočamo.
- J. Schweitzer: **Messe in C-dur** für vier Männerstimmen. Op. 11. VIII izdaja. Založil Herder v Freiburgu (Breisgau). Osmo izdaja Schweitzerjevo latinsko mašo v C-duru sama najboljše priporoča. Tudi naši moški cerkveni zbori jo gotovo dobro poznajo. Kdor bi je pa še ne poznal, pa bi si želel lahke, lepe in efektne mašne skladbe za moške glasove, naj le seže po Schweitzerjevem op. 11.

St. Premrl.

Slava sv. Križu. Pet pesmi za postni ali misijonski čas. Za mešani zbor zložil St. Premrl. V Ljubljani 1915. Z dovoljenjem preč. kn. šk. ordinariata v Ljubljani z dne 6. marca 1915, št. 840. Cena 50 vin. Založila Kat. Bukvarna v Ljubljani. — Lepe, mehko občutene pesmi. Seveda nezdrave, solzave sentimentalnosti ne boš našel v njih, pač pa vsaj odmev tiste žalosti, ki srca izpreobrača.

Besedito je pa mestoma veliko manj vredno kot glasba. Kakšna potvara preroških besedi: cum sceleratis reputatus est (Is. 53, 12) je tale stavek, ki naj bi bil njih poetičen izraz:

„Božje ljubeznivo dete
se postavi med preklete!“

Zelo nepoetično, banalno je v isti pesmi mesto: „ko ga tare bolečina“. Prav tako ni v izrazu prave analogije med vrsticama:

„Jezus, hotel si trpeti,
zate hočem jaz živeti.“

Pesem hoče reči: „Ker si hotel zame trpeti, zato hočem jaz zate živeti“, pa ta misel ni dovolj izražena.

V drugi pesmi je bilo po starem: „Ti upanje deliš“, kar se zdi boljše od novega: „Ti upe mi deliš“. — V tretji se mi v 10. taktu kvarte med sopranom in basom nekoliko trde zde; morebiti bi se bas zadržal za eno osminko, tako da bi bil drugi basov *d* v tem taktu osminka mesto četrтинke, prav tako se

altov menjalni ton v 13. taktu zaradi sopranovega *f* trdo sliši. Mogoče je pa tudi, da me te reči le zato motijo, ker sem vsled fizične utrujenosti čisto dognan.

V četrta pesmi, ki je sicer zelo lepa, je cezura za besedo „gora“ nepotrebna, ker raztrga zmisel: „gora zveličanja“ je Kalvarija. Muzikalično je cezura na mestu, po zmyslu besedila pa ne, besedilo pa vsaj tukaj brez dvoma prevladuje. V drugi kitici je besedilo neumljivo:

Daj, Križ ti presveti,
še meni objeti
ključ svetih nebes!

Kaj se to pravi? Kdo je ta ključ? Nič kaj srečne tudi niso primere:

Na križu, moj Jezus, si venec krasan,
s peterimi rožami rdeče pretkan.

Neki gospod je k tem vrsticam pripomnil: „Ženska ročna dela!“

In dalje: Te lepe cvetlice so zate grenke,
a kakor slaščice za moje srce.“

Take neokusnosti se kaj lepe in genljive zde sentimentalnim ženskim značajem, s stališča solidne estetike in askeze je pa stvar zanič. Prav taka ali še slabša je četrta kitica te pesmi. Sploh je izmed vseh šestnajstih vrstic te pesmi le par za silo dovoljnih, ostalo je plod nejasne sentimentalnosti, ki se pa za globoko pobožnost izdaja.

Muzika sama pa — kakor že rečeno — je lepa, zmerno moderna, ne težka, tako da bodo pesmi našim zborom v celoti dobro došle in bodo tudi — dobro pete — brez dvoma zelo blažljivo in tolažilno — kar skladatelj še posebej namerava — učinkovale.¹⁾

Kimovec.

Naše priloge.

V današnji 3. štv. pričenjamo objavljati že lani napovedani E. Hochreiterjev „Requiem“ za en glas oz. enoglasni zbor z orglami. Skladba je pisana v zelo modernem slogu in je nekoliko težka, a brezdvomno lepa, celo izredno lepa. Gospod skladatelj Hochreiter jo prišteva svojim najboljšim delom. Kdor se količkaj zanima za napredek v glasbi, bo to skladbo rad študiral, in kdor jo bo pridno študiral, jo bo tudi užival. Spretnejši organisti naj se potrudijo spraviti ta Requiem ali vsaj posamezne dele o priliki na kor. Le pogumno na delo in proč z vsemi predsodki glede moderne glasbe! Requiem je posvečen v svetovni vojski 1914—15 padlim vojakom.

Da nekoliko potolažimo tiste cenjene naročnike, ki s Hochreiterjevimi Requiemom ne bodo kaj posebno zadovoljni, smo se odločili današnji 3. številki pridejati izjemoma še dodatno glasbeno prilogo z lažjo glasbo. Vinko Vodopivčeva „Pesem ob času vojske“ bo gotovo vsakomur dobro došla. Skladba se je gospodu skladatelju prav dobro posrečila. Namenjena je za ljudsko petje. Na Goriškem jo že pojo. Upe-ljimo jo vsepovsod! — Od gospoda Fr. Ferjančiča hamonizirani koralni spev „Gloria, laus et honor“ je nov korak k praktični upeljavi tradicionalnega korala. Spev je prirejen za moški in mešani zbor, natisnjeni so tudi zraven spadajoči najpotrebnejši verzi. Poslužimo se tega speva v novi obleki že letos!

Zdaj pa še nekaj, kar se tiče J. Pogačnikove velikonočne pesmi v C. Gl. 1889, 10. priloga, stran 40. Dotična lepa skladba ima podloženo žal le eno samo kitico besedila. G. organist L. Armeni nas je na-

¹⁾ Zbirka teh postnih pesmi je posvečena „V tolažbo vsem trpečim in v spomin na svetovno vojsko 1914—15.“ Naj bi pa bila tudi glasna — celo komponirana — prošnja našim cerkvenim pesnikom, da nam že skoro napravijo boljših besedil. (Ur.)

prosil, naj bi preskrbeli k tej pesmi še nekaj kitic. Gospod profesor dr. Josip Debevec pa je bil toliko prijazen, da nam je po nemški velikonočni „Das Grab ist leer, der Held erwacht, der Heiland ist erstanden“ priredil še tri nove kitice (2., 3. in 4.) Tu prinašamo celo besedilo:

1.
Odre se grob, glej zmagujoč
Zveličar gre v višavo;
očitna tu je božja moč,
zmagalcu slava!
Pečatni kamen odleti,
ko vstaja božji Sin,
zastonj nevernik to taji,
je zmagán Kralj temin.
Aleluja.

2.
Radujmo se, ker božji Sin
peklà je zmagal vrata,
iz groba se je globočin
v nebesa vrnil zlata.
S predrago svojo je krvjó
nam kupil sveti raj,
prerokovano kar biló,
izpolnjeno je zdaj.
Aleluja.

3.
Vtrdilo danes vero nam
je Jezusa vstajenje.
On vstal je! To nad mero nam
dajè pogum, življenje.
Vse, kar učil, je od Bogá,
in božja mu je moč:
kristjan, strahú zdaj ne pozná,
ni strašna groba noč.
Aleluja.

4.
Bog stopil je na križa les,
da greha nas bi rešil;
On pravo Jagnje je zares,
ki žalost nam je utešil.
Premagana je grenka smrt,
premagano peklò;
spet raj nam sveti je odprt,
odprto spet nebó.
Aleluja.

Nekateri popravki.

1. Če more en človek dvoglasno peti? Hudomušni ljudje pravijo, da sem s svojim člančičem o „privatnih pobožnostih“ v zadnjem „Glasbeniku“ zopet eno vrezal. Tam se namreč bere, da je moja mati vsako nedeljo in praznik z burkljami v roki pred pečjo pela pesem od dotičnega dne: dvoglasno „Lepa si Marija“. Zdaj se pa ljudje zadovoljno muzajo, češ: Ta se pa razume na petje, ta! Misli, da lahko en človek dvoglasno poje!!

Da sem prišel v tak slab kredit, si pa — ne zameri — nekoliko kriv Ti, gospod urednik, ki si premalo natanko in natančno pregledal, kako je bilo pisano in napako pozabil popraviti.¹⁾ Brati bi se moralo namreč: „n. pr. **zloglasno** „Lepa si Marija“ in druge“. Znano mi je namreč, da je „Lepa si Marija“ pri gg. cecilijancih na indeksu, in sicer ena med prvimi, „trivijalna po napevu in besedilu“. Zato sem zapisal: zloglasno. Cenjeni čitatelji, ki so se delectirali nad mojim „strokovnjaštvom“ v petju, naj blagovolijo torej na znanje vzeti, da — čeprav nisem temeljito strokovno izobražen — sem si vendar svoj čas kot pevec v dijaškem in bogoslovskem pevskem zboru in v zboru „Glasbene Matice“ pridobil toliko znanja v petju, da vem, da eden pri najboljši volji ne more dueta peti. To sem pa slišal, da zna kdo dvoglasno — žvižgati.

J. Kalan.

2. K dopisu iz Viča (C. Glasb. 1915, 2 štv. stran 31.) V odstavku, v katerem se omenja Rihar in v njegovem duhu zložene pesmi, je vsekako preveč rečeno, „da je Rihar vzel napeve iz takratnih italijanskih oper“. A to najbrže pomotoma in v naglici. Gospod dopisnik iz Viča je pač gotovo hotel na dotičnem mestu le to reči, da je Rihar skladal pod vplivom takratnih italijanskih oper, kar brez dvoma bolj odgovarja resnici.

3. V podlistku „Ob tristoletnici šentjakobske cerkve v Ljubljani“ („Slovenec“, 3. marca 1915, štv. 50) je omenjeno, da je l. 1883. Goršič postavil nove orgle za 2.200 gld. Dovoljujem si temu poročilu pripomniti, da je Goršič l. 1883. na šentjakobskem koru v Ljubljani orgle samo prenovil in nekoliko povečal; ker pravi prvotni izvršitelj sedanjih šentjakobskih orgel je Malahovsky (1853). S. P.

¹⁾ Res je tako. Mea culpa. Ur.

Današnjemu listu je pridejana 3. št. prilog in dodatna priloga.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.